

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. IV. Aliis rationibus eadem veritas suadetur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

libet autem substantia creata, vel creabilis, est finita, & potentialitati admixta: Ergo repugnat dari aliquam creaturam intellectualem, quæ connaturaliter Deum videat.

19. Probatur secundò conclusio ratione D. Thomæ hic art. 5. ad 3. ubi sic dicitur: *Dispositio ad formam ignis, non potest esse naturalis nisi habenti formam ignis: unde lumen gloriæ non potest esse naturale creature, nisi creatura esset nature divine, quod est impossibile.* Ex quibus verbis hæc potest formari ratio. Implicat quòd ultima dispositio ad aliquam formam, sit connaturalis, nisi habenti talem formam: Sed lumen gloriæ est ultima dispositio ad essentiam divinam, ut est forma intelligibilis: Ergo implicat quòd sit connaturale, nisi illi cui est naturale habere talem formam, scilicet Deo.

20. Confirmatur & magis declaratur hæc ratio: Illi cui esset naturale lumen gloriæ, debita esset naturaliter unio essentia divinæ in ratione speciei intelligibilis; cū lumen gloriæ sit ultima dispositio ad illam, sicut calor ut octo est ultima dispositio ad formam ignis: Sed implicat quòd hujusmodi unio sit debita naturaliter alicui substantiæ create; quia forma increata, & infinita, non potest esse connaturaliter debita substantiæ create & finite: Ergo implicat dari aliquam substantiam creatam, cui lumen gloriæ sit connaturale.

21. Probatur tertio conclusio aliâ ratione fundamentali. Operatio quæ simpliciter & absolute est supernaturalis, nulli creaturæ existenti, aut possibili, potest esse connaturalis, & proportionata: At visio beatifica est operatio simpliciter, & absolute supernaturalis: Ergo nulli creaturæ existenti vel possibili connaturalis esse potest. Major constat ex secundo notabili: illud enim dicitur supernaturale simpliciter, & absolute, quòd transcendit vires, & existentiam totius naturæ create, & creabilis. Minor verò patet ex primo: Nam supernaturalitas simpliciter & absolute sumpta, consistit in participatione alicujus perfectionis Deo propriæ, in quantum est ens à se, & ipsum esse per essentiam, ut ibidem exposuimus: Atqui respicere divinam essentiam, tanquam objectum connaturale, per cognitionem vel amorem, est proprium Deo, eique conveniens, quatenus est ens à se, ipsumque esse per essentiam: Ergo visio beatifica est operatio simpliciter & absolute supernaturalis.

22. Confirmatur: Si esset possibilis aliqua substantia intellectualis, cui visio beatifica esset connaturalis, & à qua lumen gloriæ dimanaret tanquam proprietas, sequeretur visionem beatificam, non esse simpliciter, & absolute supernaturalem, sed respectivè tantum, & secundum quid; eoque ferè modo, quo volare dicitur supernaturale respectu hominis: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris probatur: Illud dicitur supernaturale simpliciter, quòd transcendit totam naturam creatam, & creabilem: Atqui si esset possibilis aliqua creatura, cui visio beatifica esset connaturalis, illa non excederet vires totius naturæ creabilis: Ergo non esset simpliciter, sed tantum secundum quid supernaturale, per respectum scilicet ad naturas jam productas, & existentes. Ex quo ulterius sequeretur, quòd visio beatifica esset in statu præternaturali, & quasi monstruoso, quia cū posset habere subiectum in hætionis connaturale, illò careret. Sicut si intellectus Angeli possibilis, po-

neretur in substantia Angeli creati, esset in statu præternaturali, & quasi violento; quia non conjungeretur substantiæ illius Angeli, à qua connaturaliter deberet dimanare.

Denique suadetur conclusio: Ens supernaturale specificatur ex ordine transcendentali, quem dicit ad Deum, ut in se est, & ut transcendit totum ordinem creatum, & creabilem, ut in primo notabili ostendimus: At nulla potest dari substantia completa, quæ specificetur ex ordine transcendentali ad Deum, ut in se est: Ergo nulla potest dari substantia completa supernaturalis. Minor constat ex tertio notabili: ut enim ibidem exposuimus, in hoc distinguitur substantia ab accidentibus, quòd illa, cū sit ens perfectum, & completum, habet totum suum specificativum intra propriam lineam, nec potest speciem emendicare ab aliquo extrinseco: accidentia verò, cū sint entis entia, & affectiones substantiæ, specificari possunt ab aliquo extrinseco, quòd tanquam objectum, vel terminum, aut alio consimili modo respiciunt.

Dixi autem, *substantia completa*, quia non est contra rationem substantiæ incompletæ essentialiter ordinari ad aliquid extrinsecum, materia enim respicit essentialiter formam, & forma materiam, & substantia, ac existentia naturam quam terminant. Unde hæc ratio solum demonstrat impossibilitatem substantiæ supernaturalis completæ. An verò sit possibilis, vel de facto detur, inter Verbum Divinum, & humanitatem assumptam, modus substantialis unionis, entitativè supernaturalis, in Tractatu de Incarnatione discutiemus.

§. IV.

Aliis rationibus eadem veritas suadetur.

Primum argumentum sumitur ex illis verbis Apostoli 1. ad Timot. 6. *Qui lucem habitat inaccessibleem*: quæ verba absolute prolata, satis indicant, quòd Deus, ob summam suam elevationem, est invisibilis, & inaccessibleis cuiunque creaturæ, & quòd nulli extraneo à Deo, per se, & ex propriis viribus, patere potest, & esse manifesta lux increata divinitatis, hoc est essentia Dei; alioquin si aliqua substantia creabilis posset ex se, & ex proprijs viribus, ad illam pervenire, non esset omnino inaccessibleis: sicut si possibilis esset aliqua creatura, quæ Deum comprehenderet, ille non posset dici omnino incomprehensibilis.

Neque valet si dicas, hac ratione probari, quòd Deus esset invisibilis, & inaccessibleis, etiam intellectui beato, lumine gloriæ perfuso, quia totum illud compositum creatura est. Non valet inquam: quia ut Deus absolute dicatur invisibilis, & inaccessibleis, sufficit quòd nulla creatura possit per vires suas naturales ad illum accedere; quamvis Deus possit accessum ad se illi dare, seque illi visibilem facere, per auxilium suæ omnipotentia: sicut civitas non desineret dici absolute inaccessibleis, si non nisi ipsa volente, & juvante, nullus posset ad illam accedere.

Secundum argumentum potest sic proponi. Per visionem beatificam homines, & Angeli constituuntur Filij Dei: per illam enim maxime Deo uniuntur, & gratia sanctificans, quæ est divina naturæ participatio, per eam ultimo perficitur, & consummatur. Unde Apostolus ad Roman. 8. *Nos ipsi primitias Spiritus habentes intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes: nempe*

filiationem gloriæ, quæ excedit statum adoptionis & filiationis viæ. Sed nulla potest dari creatura, quæ naturaliter sit filia Dei: Ergo nulla est possibilis, cui visio beatifica sit connaturalis. Minor probatur: Filiatio Dei, vel est naturalis, vel adoptiva? Sed neutra potest naturaliter ulli puræ creaturæ competere: Ergo nulla potest dari creatura, quæ naturaliter sit Dei filia. Minor quantum ad primam partem patet, quia filius naturalis debet esse ejusdem naturæ cum patre, aut naturæ non extraneæ: At omnis creatura est naturæ extraneæ à Deo: Ergo nulla creatura potest esse filia Dei, filiatione naturali. Probatür verò quantum ad secundam. Ex institutis, titulo de adoptione, requiritur quòd adoptivus ex indulgentia tantum, & beneficio extraordinario habeat jus ad hereditatem; & ex Concilio Francofordiensi, in sacrosyllabo, adoptivus hæc duo debet habere: primum ut sit alienus ei à quo adoptatur: secundum, ut adoptio ei per gratiam, & ex indulgentia tribuatur: At creatura de qua disputamus, esset naturaliter videns Deum: Ergo non ex gratuita adoptione.

Colum-
na 5.

26. Tertium argumentum: Beati videntes Deum, cum sint ejus filij, sunt etiam ejus hæredes: iuxta illud Pauli ad Rom. 8. *Si filij, & hæredes.* Item cum ei intimè conjungantur per charitatem, sunt ejus sponsæ, Apocal. 21. Sedent in ejus Throno, Apoc. 3. & recumbunt in eadem mensa, Lucæ 22. Atqui repugnat quòd ulla creatura sit naturaliter hæres Dei, ejus sponsa, sedens in ejus Throno, ac recumbens in ejus mensa: quia omnis creatura, etiam possibilis, est naturaliter, & ex sua origine, Dei serva; cum talis servitus in creatione fundetur: servus autem non est naturaliter hæres domini sui, & serva non potest naturali ordine esse sponsa, nec famulus, nisi gratuito vocatus, potest sedere & recumbere cum domino suo in eadem mensa: Ergo nulli creaturæ visio beata potest esse connaturalis.

Hoc argumentum insinuat Cyrillus libro 1. in Ioan. cap. 10. ubi sic ait: *Creata quippe & serva natura ad res supernaturales vocatur solo nutu ac voluntate Patris: Filius autem & Deus & Dominus, non Dei ac Patris nutu, nec ejus voluntate id habet quòd Deus sit, sed cum ex ipsa substantia Patris effulserit, proprium ejus bonum secundum naturam sibi assequitur.* Et ibidem cap. 8. arguens contra quosdam hæreticos, affirmantes Christum esse creaturam, ait: *Si fierentur supernaturalia bona ei substantialiter inesse, ne conjungant ei naturali unitate creaturam.* Id est non putent eum esse creaturam, si credunt bona supernaturalia ipsi inesse naturaliter.

27. Quartum argumentum: Substantia supernaturalis, quæ connaturaliter videret Deum, contineret propriam & naturali virtute, gratiam iustificantem: Sed repugnat dari creaturam, quæ propria & naturali virtute, gratiam iustificantem contineat: Ergo repugnat dari substantiam supernaturalem. Major videtur certa: quia tali creaturæ deberetur tanquam proprietas naturalis, gratia sanctificans, æquæ ac lumen gloriæ, & visio beatifica: Ergo virtute propria & principali, gratiam iustificantem contineret. Minor verò probatur: Gratia sanctificans est participatio naturæ divinæ: Sed participatio naturæ divinæ continetur in solo Deo, ut causa principali, cum nulla natura inferior possit principaliter continere participationem superioris: Ergo nulla creatura potest propria & naturali virtute con-

Tom. I.

A tinere gratiam sanctificantem.

Addo quòd, si daretur aliqua creatura, quæ virtute propria & principali, gratiam sanctificantem contineret, illa posset alias principaliter iustificare, ac proinde deificare: sicut ignis & sol possunt alia à se calefacere, & illuminare, quia connaturaliter, & virtute propria, & principali, continent lucem & calorem: Consequens est falsum, & repugnans doctrinæ Sanctorum Patrum: Ergo & Antecedens. Minor probatur ex Cyrillo, libro *Quòd Spiritus sit Deus*, ubi sic discurret: *Si Spiritus deificet, quomodo erit creatura, & non magis Deus, ut pote deificus? Quæ illatio nulla esset, si Spiritus Sanctus posset iustificare, & deificare, & tamen esse creatura.* Unde Augustinus libro 1. de peccat. merit. cap. 14. *Quisquis ausus fuerit dicere, iustifico te: consequens est ut dicat etiam, crede in me.* Quare concludit, quòd sicut non est credendum nisi in solum Deum, ita illum solum principaliter iustificare posse.

B

Quintum argumentum. Si daretur aliqua creatura, quæ connaturaliter videret Deum, illa esset ex natura sua impeccabilis: Sed repugnat dari creaturam impeccabilem ex natura sua: Ergo & quæ naturaliter videat Deum. Major constat: tum quia impeccabilitas est necessariò conjuncta cum Dei visione: tum etiam quia illa creatura, quæ naturaliter videret Deum, esset substantialiter ejusdem ordinis, & ejusdem, aut majoris perfectionis, quam sint habitus supernaturales infusi: unde sicut repugnat fidei infuse subesse falsum, & gratiæ, & charitati, cum peccato conjungi: ita & illi creaturæ repugnaret esse cum peccato. Minor autem in qua est difficultas, probatur ex Sanctis Patribus, qui passim affirmant, solum Deum esse ex natura impeccabilem: cetera verò eo ipso quòd ex nihilo sunt, vel quòd non sunt summè bona, peccare posse. Sic Augustinus libro 12. de Civit. cap. 1. ubi docet, eo ipso quòd liberum arbitrium producit ex nihilo, esse ex natura sua defectibile, & peccabile. Idem asserit Fulgentius de fide ad Petrum cap. 3. ubi sic discurret: *Deus quia summè bonus est, dedit omnibus naturis quas fecit ut bona sint: non tamen tantum bona, quantum creator omnium bonorum, qui non solum summè bonus, sed etiam summum atque incommutabile bonum est, quia æternum bonum est, nullum habens defectum, quia non ex nihilo factum, nullum habens profectum, quia nullum habens initium: Ideo quippe natura à Deo facta proficere possunt, quia esse ceperunt; ideo deficere, quia ex nihilo facte sunt. Ad defectum eas conditio ducit originis, ad profectum verò provehit operatio creatoris.* Item Gregorius Magnus libro 5. Moralium cap. 25. hæc scribit: *Omnis quippe creatura, quia ex nihilo facta est, & per semetipsam ad nihilum tendit, non stare habet, sed defluere: scilicet per peccatum.* Denique Anselmus Boso quærenti, eum Deus non condidit homines & Angelos impeccabiles? Respondet: *Quia non potuit, neque debuit fieri, ut unusquisque eorum esset idem ipse qui Deus.*

C

Sextum argumentum. Videntes Deum, vident quamplurima consilia Dei libera, ut constabit ex infra dicendis: Sed Scriptura docet, repugnare quòd creatura sit aliter particeps consiliorum Dei, quam gratià ejus revelatione, & manifestatione: ut enim dicit Apostolus 1. ad Corinth. 2. *Quæ sunt Dei* (id est ejus consilia

E

28. 29. Disp. 4. art. 5.

& secreta) nemo novit, nisi Spiritus Dei qui in ipso est. Et in eodem capite, versu 16. citat illud Isaia 40. Quis cognovit sensum Domini, aut quis Consiliarius eius fuit? Id est, quae creatura à seipsa cognoscit consilia Dei, nisi Deus per Spiritum Sanctum ea revelet?

30. Confirmatur: Si possibilis esset intellectus naturaliter aequivalens in perfectione intelligendi, intellectui beato, lumine gloriae perfuso; à fortiori posset dari intellectus creatus, qui naturali sua vi aequivaleret intellectui Prophetæ, lumine prophetiæ illustrato: Sed hoc repugnat: Ergo & illud. Major constat, Minor probatur. Si posset dari intellectus creatus, qui naturali sua vi aequivaleret intellectui Prophetæ, lumine prophetiæ illustrato, posset dari creatura, quæ naturaliter, & seclusa Dei revelatione, futura contingentiæ, & libera præsciret: Sed hoc repugnat Scripturæ, & Sanctis Patribus, qui docent præscientiam futurorum, esse certissimum, ac præcipuum divinitatis argumentum, juxta illud Isaia 41. Annuntiate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus quia Dii estis vos: & illud Tertulliani in Apologet. cap. 20. Idoneum opinor testimonium divinitatis, veritas divinationis.

§. V.

Diluuntur argumenta Adversariorum.

31. Objicies primò cum Scoto. Ideò D. Thomas, & ejus Discipuli, negant aliquem intellectum creatum, aut creabilem, posse connaturaliter videre Deum, quia modus essendi Dei excedit modum essendi cujuslibet substantiæ, & intellectus creati, aut creabilis; cum Deus sit suum esse, actus purus, & infinitè immaterialis; & quælibet substantia creata, aut creabilis, sit potentialitati admixta: Sed hæc ratio non concludit: Ergo ruit præcipuum fundamentum D. Thomæ. Major constat ex supra dictis, Minor probatur tripliciter. Primò quia intellectus creatus, lumine gloriae perfusus, connaturaliter videt Deum; cum lumen gloriae sit participatio divinæ intellectualitatis, quæ habet essentiam divinam pro objecto connaturali: Sed intellectus creatus, lumine gloriae perfusus, non est actus purus, nec suum esse, nec ejusdem immaterialitatis cum Deo: Ergo &c.

Secundò, Oculus corporeus videt cælos incorruptibiles, cum tamen ipse sit corruptibilis: Ergo potentia, & objectum connaturaliter cognitum, non debent convenire in eodem gradu perfectionis, & immaterialitatis.

Tertiò, Angelus inferior quidditative cognoscit superiorem, licet non sit ejusdem perfectionis, & immaterialitatis cum illo: Ergo pariter intellectus creatus poterit quidditative Deum cognoscere, quamvis ipsum in perfectione & immaterialitate adæquare nequeat.

32. Respondeo concessâ Majori, negando Minorem; ad cujus primam probationem, nego paritatem: quia valde diversa est ratio de intellectu creato, aut creabili, & de lumine gloriae: cum enim quilibet intellectus creatus, aut creabilis, procedat ut proprietatis alicujus substantiæ spiritualis, petit illam habere pro objecto connaturali & proportionato, & esse ejusdem immaterialitatis cum illa. At verò lumen gloriae, non inest intellectui beato, per modum proprietatis ab illo connaturaliter dimanantis, sed per modum qualitatis, & virtutis instrumentariæ ipsum

A elevantis; & ideò non debet proportionari, & accommodari subjecto quod elevat, sed potius objecto ad quod elevat.

33. Adde quòd, longè major proportio requiritur, ut connaturaliter Deus à creatura videatur, quam ut ad id elevetur per lumen supernaturale; illud enim non debet esse vis omninò connaturaliter attingens objectum, sed debet se habere per modum virtutis instrumentariæ, & elevantis, seu participationis intellectus superioris.

Ad secundam probationem ejusdem Minoris respondeo, quòd licet oculus corporeus videat cælum, quod est incorruptibile; non tamen videt illud formaliter, & reduplicative, quatenus est incorruptibile, sed solum quatenus est lucidum & coloratum, sub qua tantum ratione pertinet ad objectum formale, & specificativum potentia visiva. Quare illa instantia Scoti non est ad propositum, nec infringit efficaciam rationis D. Thomæ, qui solum intendit, objectum ut formaliter cognitum, modo essendi cognoscens debere proportionari.

Ad tertiam instantiam dicendum est, Angelum superiorem & inferiorem, habere eundem modum essendi, & eundem gradum immaterialitatis: nam omnes Angeli carent materia, & compositione physica, & habent compositionem ex essentia & existentia. Neque verò omni-modæ æqualitas inter cognoscens & cognitum, ad cognitionem quidditativam requiritur, sed sufficit identitas gradus, & ordinis. At nullus intellectus creatus, vel creabilis, pervenire potest ad eundem gradum immaterialitatis cum Deo, qui est suum esse, & actus purus.

34. Objicies secundò: Deus potest creare intellectum, qui vi sua naturali adæquet virtutem intellectus beati, lumine gloriae perfusi: Ergo & qui naturaliter Deum videat. Consequentia patet; aliàs enim non adæquaret virtutem intellectus beati: Antecedens verò probatur. Virtus intellectus beati, lumine gloriae perfusi, est finitæ perfectionis, & activitatis: Ergo cum dato quocunque intellectu finito, Deus possit perfectiorem producere, nulla videtur esse repugnantia, quòd Deus producat intellectum, virtute sua naturali adæquantem, vel superantem, virtutem & activitatem intellectus beati, lumine gloriae instructi.

Respondeo negando Antecedens, ad cujus probationem, concessò Antecedente, nego Consequentiam: licet enim intellectus beatus, lumine gloriae perfusus, sit aliquod compositum finitæ perfectionis, & activitatis; non sequitur tamen, Deum posse creare aliquem intellectum, qui vi sua naturali adæquet ejus perfectionem & activitatem: quia res ordinis inferioris, quantumcumque intra illum ordinem perficiatur, nunquam potest pertingere ad perfectionem alterius ordinis superioris. Quantumcumque enim creatura materialis & corporea perficiatur, nunquam tamen poterit pertingere ad perfectionem Angeli. Item quantumcumque augeatur amor Dei naturalis, nunquam pervenire poterit ad perfectionem charitatis, & amoris supernaturalis. Denique quantumcumque perficiatur certitudo scientiæ naturalis, nunquam pertinet ad certitudinem fidei, vel prophetiæ, aut alterius luminis supernaturalis. Unde rectè dixit Caietanus, quòd unum individuum superioris ordinis, aequivaler, imò & superat infinita individua ordinis